

ВПЛИВ КУЛЬТУРНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ НА ПРОЦЕС ПЕРЕКЛАДУ

Шевченко О. В.

гр. НФ-201

Національний університет «Одеська політехніка»
Наук. керівник – к.філол.н., доцент Павлюк Х. Т.

Мова є не лише засобом спілкування, але і стежкою до культурного світу кожної нації. У світі глобалізації та зростаючого міжнародного спілкування, переклад виконує ключову роль для розуміння та взаємодії між різними культурами.

Переклад – це вид діяльності, в якій обов'язковими компонентами є принаймні дві мови і традиції двох культур [4]. Можемо стверджувати, що при перекладі завжди існує проблема правильного підходу до культурних аспектів і їх вірне донесення до людей з інших країн. Важливо розуміти, що переклад не обмежується простою заміною, наприклад, англійських чи німецьких слів на українські. Він є мостом, що сполучає дві мови, дві культури, вимагаючи від перекладача не лише лінгвістичної компетенції, а й глибокого розуміння та уваги до сенсу та специфіки кожної мови. Перекладач повинен відчувати цей дух, традиції та цінності, що притаманні кожній з культур, що взаємодіють у процесі.

Кожна культура має свої унікальні культурні концепти та цінності. Поняття сім'ї, виховання, релігії та соціального статусу можуть мати різне значення і важливість у кожній культурі. Ці різниці у культурних концептах можуть призвести до неточностей та неправильного розуміння тексту при перекладі. У нашій розвідці ми розглянемо процес перекладу на прикладі української, англійської та німецької мов. Наприклад:

1. Ich bin eine **Rabennutter**, aber vernetzt. (нім.) – *Я погана мати, але дуже високотехнологічна.*

Rabennutter – дослівно мати-ворона. Принизливий термін для матері, який часто використовується щодо матерів, які погано дбають про своїх дітей. Словник Educalingo дає визначення «мати, яка недостатньо піклується про своїх дітей через роботу» [3]. Перекладаючи на українську мову, ми не можемо дати дослівне визначення, але використовуючи прикметники *погана, не дбайлива*, можливо донести суть, яку хотіли показати в оригінальній мові.

2. Peter und sein **Sandkastenfreund** John-Erik Eriksson entwerfen deswegen ihr Eigenes – und starten dabei von Null. (нім.) – *Ось чому Пітер і його друг дитинства Джон-Ерік Ерікссон розробляють власну програму і починають з нуля.*

Sandkastenfreund означає друг, з яким людина знайома з раннього дитинства, дослівно друг пісочниці. Словник Die Deutsche Welle (DW) дає визначення як особлива дружба, яка має ранній початок і довголіття [2]. Спираючись на це тлумачення, українською ми перекладаємо як друг дитинства.

3. They become a **bromance** when they were working on the last project. (англ.) – *Вони стали як брати один для одного, коли працювали разом на останньому проекті.*

Слово bromance утворилося у результаті злиття brother + romance і означає особливий вид дружби, який прирівнюється до братерства. Словник Cambridge дає визначення як близькі, дружні, але не сексуальні стосунки між двома чоловіками [1]. Якщо порівнювати з українською мовою, то бачимо, що наша мова немає аналога. Тобто перекладати одним словом дружити або товаришувати ми не можемо.

У процесі перекладу необхідно також не забувати про жаргони, ідіоми, та мовні фігури, які можуть бути незрозумілими для носіїв іншої мови. Ці нюанси часто відображають глибокі культурні контексти та специфіку місцевих виразів. Їх правильне інтерпретування допомагає зробити переклад більш точним і відповідним до сприйняття аудиторії в іншому мовному середовищі. Наведемо деякі приклади:

4. They stayed with my sister for a **fortnight**. (англ.) – *Вони зупинились у моєї сестри на два тижні.*

Fortnight – загальне слово, яким описують період у 14 днів. Словник Cambridge дає визначення як період у два тижні [1].

5. The exam was a **piece of cake**. (англ.) – *Екзамен був дуже легкий.*

A piece of cake – ідіома (вираз), який дослівно перекладається з'їсти шматок торта. Cambridge дає визначення як щось, що дуже легко зробити [1]. Якщо порівнювати з українською мовою, то ми можемо провести аналог із фразою «Раз плюнути».

6. I think he'll pay you back your money - **when pigs fly**. (англ.) – *Я думаю він поверне тобі гроші – я вже втратив надію.*

When pigs fly – ідіома, яка дослівно перекладається «коли свині полетять». Ми інтерпретуємо цей вираз як неможливість здійснення чого-небудь. Словник Cambridge визначає як ситуацію, в якій взагалі не має жодного шансу, що щось станеться [1]. Порівнюючи з українською мовою, ми можемо перекладати нашою приказкою «коли рак на горі свисне».

7. Well, that was **awkward**. (англ.) – *Нуу, це звучало дивно.*

Awkward – слово, яким описують виключно англійський стан сорому та дискомфорту, яке з'являється в незручній ситуації під час бесіди. Cambridge dictionary дає визначення як щось, що важко робити, використовувати або з чим важко мати справу [1]. Тому переклад «дивно» не передає те саме значення. Можна підбирати і безліч інших синонімів: незручно, недоречно, але вони, як і раніше, не зможуть передати весь сенс.

8. Die Dienststellen der Verwaltung im Rathaus bleiben Montag wegen des **Brückentags**. (нім.) – *Адміністрація в ратуші напередодні свята, в понеділок, не працюватиме.*

Brückentag – термін, який немає нічого спільного з мостами. Він означає день між святом та вихідними, коли можна взяти додатковий вихідний. Educalingo дає визначення як віконний день, тобто день, який відноситься до робочих днів і знаходиться між державним святом і вихідним днем [3]. Якщо порівнювати з українською мовою, то бачимо, що наша мова немає аналога. Тобто перекладати одним словом ми не можемо, лише опираючись на контекст є можливість описати, що це за день, щоб донести до сприйняття україномовної аудиторії.

9. Komm mal klar! (нім.) – дослівно перекладається як «давай, давай», але цей вираз означає заспокойся.

Wortbedeutung Info дає визначення як не мати проблем з кимось, чимось, а ладити [5]. Перекладаючи українською мовою, ми повинні бути дуже уважні, так як вираз не має аналога і потрібно орієнтуватись на контекст, в якому вживається ця фраза.

Отже, процес перекладу – це складний та багатоплановий процес, який вимагає від перекладача багато знань та навичок, залежних від культурологічних впливів. Вплив культурних розбіжностей англійської, німецької та української мов на переклад може бути великим викликом, але з правильним підходом та ретельним вивченням культур і мов можна досягти високого рівня точності та адекватності перекладу. Важливо пам'ятати, що метою перекладу є збереження сенсу і сприяння ефективній міжкультурній комунікації, і тільки ретельне врахування культурних особливостей допоможе досягти цієї мети.

Перекладачі повинні завжди пам'ятати, що кожна мова не лише передає слова і фрази, але і віддзеркалює світогляд, цінності і специфіку кожного народу. Тому успішний переклад вимагає глибокого розуміння обох мов і культур. Це допомагає зберегти спільність комунікацій в різних культурних середовищах і сприяє більш тісному контакту між різними народами.

Література:

1. Cambridge Dictionary URL: <https://dictionary.cambridge.org/>
2. Die Deutsche Welle (DW) URL: <https://learngerman.dw.com/de/deutsch-lernen/s-9095>
3. Educalingo dictionary URL: <https://educalingo.com/de/dic-de>
4. Toury G. 1978, revised 1995. «The Nature and Role of Norms in Translation». In Venuti L. *The Translation Studies Reader*. London: Routledge
5. Wortbedeutung Info URL: <https://www.wortbedeutung.info/>

ÜBERSETZUNG ALS EINE ART DER SPRACHVERMITTLUNG

Juferowa O.

Gr. CK2311 (919)

*Ukrainische staatliche Universität für Wissenschaft und Technologien
Sprachbetreuerin – M. L. Smyrnova*

Die rasante wirtschaftliche Entwicklung vieler Länder und Regionen, revolutionäre technologische Veränderungen und die damit verbundene Globalisierung wirtschaftlicher Aktivitäten haben einen praktischen Bedarf an interkultureller Kommunikation geschaffen. Dadurch hat die Dichte und Intensität langfristiger Kontakte zwischen Vertretern unterschiedlicher Kulturen deutlich zugenommen und nimmt weiter zu. Neben der Wirtschaft selbst sind Bildung, Tourismus und Wissenschaft zu den wichtigsten Bereichen der beruflichen und gesellschaftlichen interkulturellen Kommunikation geworden. Die bedeutendsten Beiträge zum Erlernen der Kommunikation stammen aus der kognitiven und sozialen Psychologie, der Soziologie, der kognitiven Linguistik und der Sprachtypologie. Eine solche Methodenvielfalt ist nicht überraschend, wenn es um eine so vielfältige, kontinuierliche und endlose, ausnahmslos menschliche Aktivität wie die Kommunikation geht.

Übersetzen ist eine Form des Sprachunterrichts. Zu den Formen des Sprachunterrichts gehören auch das Zusammenfassen, Kommentieren, Nacherzählen und Zusammenfassen. Sie unterscheiden sich im Umfang und in der Form der übermittelten Informationen. Die Übersetzung unterscheidet sich von Abkürzungen, Paraphrasen und anderen Formen der Textwiedergabe dadurch, dass es sich um einen Prozess der Wiederherstellung der inhaltlichen und formalen Einheit des Originals handelt. Übersetzen bedeutet, in einer Sprache richtig und vollständig auszudrücken, was bereits in einer anderen Sprache ausgedrückt wurde.

Dabei ist zwischen der sogenannten Unterrichtsübersetzung und der professionellen Übersetzung zu unterscheiden. Unter Unterrichtsübersetzung versteht man die Dekodierung eines fremdsprachigen Textes zum Zweck des Verständnisses beim Erlernen einer Fremdsprache. Dies ist eine Technik, die es ermöglicht, die Grundlagen einer Fremdsprache sowie Methoden und Techniken der Übersetzung zu verstehen und die Sprachkenntnisse zu vertiefen. Professionelles Übersetzen ist eine besondere Sprachaktivität – eine Übersetzungsaktivität, die darauf abzielt, das Original in einer anderen Sprache wiederherzustellen. Diese Tätigkeit erfordert eine besondere Ausbildung, Fähigkeiten und Fertigkeiten. Es erfordert die perfekte Beherrschung